

HAYAT

AYDA BİR ÇIKAR FİKİR ve EDEBİYAT MECMUASI

YENİ TERTİP: 3. MART 1930

*Yapanlar, doğuranlar, yaradanlar
yalnız nikbinler, idealistlerdir.
Bedbinler doğuramaz, hayatı idame
edemez, Tarihi çoğuramaz.*

İÇİNDEKİLER

Yavuz ve Namık Kemal	Celâl Nuri	193
Hind Çıbanı değildi	A. H	202
İngiltere ve Hindistan	Feyzi	163
Bulgar edebiyatı nereye gitmektedir	Nikolay Donçev	213
Çanakkale	Frañk H. Simonds	216
Tercüme hakkında	H.	222
Harabat	Celâl Nuri	227
Eski bir softa tibi münasebetile	Muallim Hüseyin Kâzım	239
Bahrî teslihatın tahdidi konferansı	Rauf Ahmet	242
Genç kalınız	Kayseri meb'usu Dr. Halit Mazhar	259
Ebedî sulh projeleri	Harry Elmer Barnes	261
Rabindranath Tagore ve Türk hareketleri		274
Verem nihayet yenildi mi?	Dr. Rea	276
Kavga etmiyen iki komşu millet	S. T. Gazztout	280
Lisanımıza dair	Raif Necdet	284

ANKARA ve İSTANBUL

İdare eden: CELÂL NURİ

İSTANBUL, DEVLET MATBAASI

NUSHASI 20 K.

Türklük âleminde uyanıklık:

Eski bir softa tipi münasebetile

Romanyada intişar eden ve idarehanemize gönderilmiş olan Türk Birliği refikımızda gördüğüm bir makale nazarı dikkatimi celbetti. Esasen yabancı bir memlekette çıkan fakat her satırında ana vatana büyük bir iştihak ve muhabbet ile bağlı olduğu okunan bu gazete, ulu Gazinin açtığı terakki ve teceddüt bayrağının yalnız Türkiyede değil bütün türklük âleminde de zaferle dalgalandığını göstermek itibarile de baş-tan başa mühim ve kıymettardır.

Pazarcıkta azası meyanında «vücudü yıpranmış fakat fikren bir kat daha gençleşmiş salhurdeler» olduklarını söyleyen yaşlı münevverler de bulunan Pazarlık Türk Gençleri Derneği oralarda büyük bir varlık gösteriyor. Dernek tarafından çıkarılan Türk Birliği cehalet ve manasız taassuba karşı harp açmış. Her harbi er geç galebe ile neticelendirmek Türk için ezeli ve ebedî bir mazhariyettir. Yeni türk uyanıklığını bizden nisbeten ve ancak maddeten uzak bulunan kardeşlerimize aşılamağa çalışan refikımızın da muvaffakiyetinden emin olarak uzun hizmetlerde bulunmasını temenni edelim.

Okuduğum makale ramazanda dinî vaızlar vermek üzere sureti mahsusuda İstanbuldan Pazarlığa gitmiş olan vâiz Abdullah Efendinin bir mevizesi münasebetile yazılmıştır. Eski halifei müslimin diyarından çıktığını zanneden ve cerre çıkan bir dilenci saltanatıle yola düzülmüş bulunan bu efendi dinin ruhanî, içtimâî telkin ve mevzuları yerine ahaliye; Arabistanda esmiş sıcak ve bayat bir havanın tesiri altında kalarak taaddüdü zevecattan daha açıkçası kümes hayvanlık ve hayatından bahsetmiş.

Yirminci asırda bilhassa böyle bir bahsi seçen bu hoca,

insana gayriihtiyarî; rahleye bir yumruk indirmek suretile bizzat kıyamet kopardıktan sonra kıyamet günlerinin mesaba kalkışan veya zelzeleye öküzlere, boynuzlar karıştıran eski vâizleri hatırlatıyor ve acı acı güldürüyor. Anlaşılan bu vâiz efendi eski müderrislerinin takrirlerini biraz olsun anlamamış ve ancak körükörüne bazı şeyler kapmış ve ihtimal küf, nem kokan bir medrese köşesinde — kendini arpa ambarında sanan aç tavuk gibi — yalnız dört kadın sayıklamakla vakit geçirmiş olacak.

Kendisini dinlemek üzere camiye gittiğini söyleyen makale sahibi, bu softa için: «Yirminci asırda dinî, içtimai, siyasi inkılâpların en dehşetine sahne olan bir memleketten gelen bir vâizin söyleyeceği sözler, bende derin bir merak ve teccüss hissi uyandırmamış olsaydı oraya kadar da gitmiyecektim.» diyor ve sonra elim bir hayal sükutuna uğradığını anlatıyor. Hakikaten ne kadar yazık ki memleketimizin senelerdenberi geçirdiği büyük inkılâp bu biçareciğin körlük ve sağırlığma hiçbir hâlel getirmemiş. Türkiyeden uzaklaşır uzaklaşmaz köhne ve paslanmış kafası eski tarzdaki faaliyetine geçmeğe yelteniyor. Bilhassa davet edilmiş olmasından cesaret alarak sağrı, solunu göremeyecek kadar cahil ve zaman ile hükümler arasındaki münasebetlerden gafil iken bir âlim süsü takmıyor, halkın karşısına geçiyor. Yalnız Medenî Kanunlarımızın değil, bütün içtimai kanun ve nizamların ve müterakki insanlığın memnu gördüğü kurunu vustaî bir bahsi tazeliyor.

Kendisini dinlemiş olan cemaate, dünya ve ahrete yarıyacak en küçük bir şey bile vermediğine emin olduğum bu adam için edilmiş masraflara ve ona yedirilmiş dolma ve helvalara acımamak kabil midir? Yalnız muhterem Türk Birliği gazetesi bu zavallıya vâzî münasebetile yazılmış olan makaleyi lûtfen gönderirse — okuyup anlıyabildiği takdirde biçareye büyük bir iyilik etmiş olur. Yoksa bu gibilerden yol, iz, ilim beklemek abestir. Bu zavallıları kısmen olsun kazanmak için bir millet mektebine kaydettirmekten ve onlara birer alfebe tedarik etmekten başka çare yoktur.

Fransız inkılâp ve cümhuriyeti papazların saltanatına veya mefsedetine nihayet verirken onları - bir varlık sayarak -

memleket haricine atmak zarureti duymuştu. Gençlik ve ef-
radını yaksek gören inkılâbımız bu çeşit insanları bir hiç te-
lâkki etmiş ve bir köşede büzülüp kalmalarına ses çıkarma-
mıştır.

En mühim nokta: Dikkat ve memnuniyetle kaydedilme-
lidir ki artık Türkiyede 31 mart bekayasî softacıklara din na-
mına söylemek hakkını verecek ve onları dinliyecek kimse
kalmamıştır. Hududumuzdan çıkar çıkmaz maskelerini atan
bu yobazların, Türk âleminde de aynı surette karşılanmaları
ise bütün türklüğün; cümhuriyet güneşi sayesinde yaşıyan
ve çarpan kemallî tek bir kalp halinde bulunduğunu gösteren
bir delildir.

Ancak şurasını da ilâve edelim ki din adanlarının mane-
viyat itibarile millete faideli olabilecek kimselerden olmasını
teminen memleketimizde bazı kayıtlar koşulmuştur. Evvelce
bir vâiz için müracaat edilmiş olsa idi hiç şüphesiz bir âlim
gönderilir ve belki de halk için bazı istifadeler temin edilirdi.

Yoksa o gibiler için iki buçuk asır evvel merhum Sürûri:

«Cer için âbi ruhi vâizi nadan dökülür.»

demiş ve fetvasını vermiştir. Bugün ise bu vâiz efendiye hi-
taben bu mısraı şu şekle koymak ta kabildir:

Cer için vâzedenin maske yüzünden sökülür.

Muallim HÜSEYİN KÂZİM